

Kolektiv autorů:**POLITICKÉ SYSTÉMY LATINSKÉ AMERIKY**

Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Katedra politologie. Praha: Nakladatelství Oeconomica. 2006.

Autorský kolektiv studentů a doktorandů fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické se pod vedením Vladimíry Dvořákové rozhodl pro smělý a zároveň velmi vítaný a žádoucí počin. Česká politologie se zatím analýzám latinsko-amerického areálu vyhýbala a zanechávala jej jako *terru incognitu*. Za průkopníky a propagátory tohoto regionu lze na české politologické scéně považovat zejména již zesnulého Jiřího Kunce, Vladimíru Dvořákovou; z řad hispanistů, historiků a etnologů nelze nezmínit Jiřího Chalupu, Josefa Opatrného, Oldřicha Kašpara či Evu Mánkovou. Nelze opomenout ani činnost *Centra iberoamerických studií*, založeného již v roce 1967 jako interdisciplinární pracoviště pro výzkum a vzdělávání v oboru iberoamerikanistika. Zvýšený zájem o Latinskou Ameriku lze ovšem sledovat zejména v posledních dvou letech – v Hradci Králové mj. vznikl Kabinet iberoamerických studií, jenž na počátku roku 2007 vydal první sbírku textů *KIAS Papers*. Politické systémy Latinské Ameriky tak velmi dobře zapadají do kontextu jako dílo mladých badatelů, kteří propadli kouzlu tohoto regionu.

Publikace je cenná nejen z toho důvodu, že zaplňuje pomyslnou mezeru na trhu, ale i vzhledem k tomu, že velká většina autorů čerpá z primárních zdrojů psaných ve španělštině, resp. portugalštině. Řešitelce projektu se tak povedl v českém prostředí skutečně chvályhodný počin – dát dohromady velké

množství mladých badatelů zajímajících se o Latinskou Ameriku, kteří současně ovládají jazyk daných zemí. Vzhledem k jednotlivým kapitolám se však nabízí otázka, proč se sborník nazývá Politické systémy Latinské Ameriky – byly vybrány pouze některé země z uvedeného regionu, zatímco jiné do výběru nebyly zařazeny. Je důvodem nedostatek mladých vědců, omezenost rozsahu publikace, či jiné důvody? Či jsou politické systémy střední Ameriky nedůležité? Odpověď na tuto otázku mohla být zevrubněji podána právě v úvodu knihy, resp. mohlo být naznačeno, jakým způsobem autoři vnímají areálové ohraničení Latinské Ameriky. Z předmluvy není ani jasné o jaký grantový projekt se jedná; úvod sborníku je velice stručný a zasloužil by vzhledem k ambicím publikace větší prostor.

Knihy je rozdělena do dvanácti kapitol, řazených abecedně dle názvu států: František Fleišman se věnuje politickému systému Argentiny, Jan Němec Brazílie, Norman Alexander Añazco Ekvádoru, Viktor Dulina Guatemaly, Jan Vejmelka Chile, Kateřina Bílá Kolumbie, Adam Lorenc Kuby, Dagmar Hunčová Mexika, Heroutová Andrea Paraguaye, Lenka Pospíšilová Peru, Martin Petříček Uruguaye a Mariana Nachtigallová politickému systému Venezuely. Všechny kapitoly sledují identickou strukturu – každá je rozdělena do tří podkapitol, kde v první získáme představu o historickém vývoji daného státu, ve druhé je rozebrán současný ústavní systém (obecná charakteristika, výkonná, zákonodárná a soudní moc, volební systém, referendum, místní správa a samospráva) a třetí se podrobně věnuje stranickému systému, politickým stranám, popř. zájmovým skupinám.

Co se týká samotných textů, u všech je nutno pochválit rozsáhlý historický úvod předcházející rozboru politického systému, jako nutný předpoklad pro pochopení minulých i současných reálií. U některých zemí však autoři soustředili svoji pozornost na

popisování doby dávno minulé a současnosti věnovali pouhý odstavec (Brazílie), což přidává na nevyváženosti textu. Je i na uvážení, zda-li je nutný historický úvod sahající až do počátku 16. století (např. Argentina), máme-li na mysli, že se kniha zabývá primárně analýzou politických systémů. V sekci ostatní u politických systémů by neškodilo alespoň v minimální míře zmínit roli médií a jejich vztah k státu; nejen studenti by jistě přivítali, kdyby za každým textem byla připojena tabulka s výsledky posledních voleb či seznam zvolených prezidentů. V neposlední řadě by čtenář zajisté ocenil i to, kdyby u každého z textů byl uveden oficiální název státu v původním jazyce.

Ke kladům publikace patří nejen zevrubná analýza politických a stranických systémů, ale zejména i to, že někteří autoři si všímají a rozebírají úlohu znepokojivého fenoménu latinskoamerické bezpečnosti – organizovaného zločinu. Například Jan Němec neopomíná méně známý organizovaný zločin v Brazílii, Kateřina Bílá se zabývá propojením guerillových skupin a obchodu s drogami v Kolumbii, přičemž neopomene dodat, které státy, resp. organizace považují tu či onu partyzánskou skupinu za teroristickou organizaci.

Nesporným nedostatkem je, že sborník neprošel redakční ani jazykovou úpravou, což mu ubírá na kvalitě. Citace jsou někdy nesystematické, v knize se vyskytují často překlepy či se opakovaně dočteme o principech caudillismu (s. 9, s. 288, s. 352). Knize lze vytknout i ne zrovna vědecký jazyk (např. s. 201 „občan, který není hladový a má možnost uspokojovat své potřeby, si obvykle podstatně méně stěžuje“; s. 239 prvně zmíněných), neobratná slovní spojení (např. s. 197 „nejvíce zahraničních investic proudí na Kubu z Kanady, Španělska, Francie, Itálie,

Nizozemska, Venezuely a dalších zemí Latinské Ameriky“; s. 103 „vrátil indiánům původní zvyky“), citově zabarvené věty (s. 201 „Kuba sice není tak atraktivním trhem jako miliardová Čína, ale nemalou míru ekonomické přitažlivosti jistě má a uvedený princip platí obecně. Bohužel“; s. 12 „rozmazlení dělníci reagovali odporem a stávkami“, dublování (s. 229–230 vyjmenování levicových stran v Mexiku tolerovaných, resp. kterým byla umožněna registrace), nepřesných formulací (s. 235 „Vláda má celkem 18 ministrů“; s. 278 „vícestranický systém s dominantní stranou“ – dominantní dle Sartoriho nebo Blondelovy klasifikace?), zahlcení textem, který by mohl být umístěn do poznámky pod čarou (s. 168 rozlišení občanů, kteří nabyli občanství narozením a ostatních), či údaje bez citace (s. 291 „V roce 1990 se odhadovalo, že 15% obyvatelstva žvýká koku každodenně.“) V některých kapitolách čtenáře překvapí i rezignace na užívání pojmu *guerilla* a používání termínu *partyzán*, který se, jakkoliv korektní z definičního hlediska, jeví ze subjektivního pohledu recenzentky pro areál Latinské Ameriky jako nevhodný.

I přes výše uvedené výtky nelze než konstatovat, že publikace studentů VŠE v Praze pod vedením Vladimíry Dvořákové je kvalitním počinem, který stojí za ocenění. Kniha uspokojuje jak vášnivého obdivovatele latinsko-amerických zemí, tak i akademickou veřejnost a okruh politologů-komparatistů. Sborník nejen reaguje na dlouhotrvající nedostatek prací věnujících se tomuto tématu, ale dostatečně fundovaným způsobem podává i zevrubnou deskripci a analýzu vybraných politických systémů Latinské Ameriky. Knihu lze označit za průkopnický čin, na který, doufejme, budou navazovat další kvalitní publikace těchto autorů.

Věra Stojarová, *Fakulta sociálních studií
Masarykovy univerzity, Brno*